

NATIONAAL
ACTIECOMITÉ TEGEN
DRUGSOVERLAST

Gevecht om de macht

Verslag van het NAD Symposium van 26 januari 2007

Een deel van de actieve leden van het NAD was aanwezig op het symposium.

Gevecht om de macht

Inhoud

4	Voorwoord
8	De burgers klaren het zelf wel
15	Drugsoverlast, gebiedsontwikkeling en recht
23	Bemide gelovigen in de bestrijding van de drugsoverlast
33	Niet bang zijn voor de boze burger maar afspraken maken van twee kanten
40	Vertrekpunt burger
46	Forumdiscussie
54	Informatie over het NAD
55	Colofon

Fleur Woudstra en Alice Rejhons klinken op het 10-jarige bestaan van het NAD.

Voorwoord

Fleur Woudstra gaf zo'n 25 jaar Engels en Duits aan middelbare scholen in het Noorden des Lands. In die periode voedde ze samen met haar man twee zonen op en leidde ze het verzet tegen de volledig uit de hand gelopen drugsoverlast in het Groningse A-Kwartier. Uiteindelijk sloot ze zich aan bij het NAD en werd ze in 1998 gekozen tot voorzitter. In die functie behartigt ze de belangen van de overlastwijken in Nederland op lokaal, landelijk en internationaal niveau.

Het derde NAD symposium was beslist een memorabele gelegenheid om even bij het hoe en waarom van het NAD stil te staan: ons Nationaal Actiecomité tegen Drugsoverlast bestaat namelijk inmiddels ruim 10 jaar. Een hele prestatie maar daarbij eigenlijk een trieste zaak, dat er zo'n lange adem voor nodig is om problemen door drugsoverlast in Nederland effectief aan te pakken. Om uw geheugen even op te frissen: op 21 september 1996 is het Nationaal Actiecomité tegen Drugsoverlast opgericht door mensen van het eerste uur, zoals Hans en Neeltje Vlottes uit Terneuzen, Arnold Brouwer en Loek Laarman uit het Arnhemse Spijkerkwartier, Annie Verdoold uit Spangen Rotterdam, Alice Rejhons uit Venlo, Hennie Bos uit de Bijlmer, pardon: Amsterdam Zuidoost en ondergetekende uit het Groningse

A-Kwartier. In enkele steden is na jaren van strijd en inspanning gelukkig de rust wedergekeerd. Weliswaar is de meer dan grootschalige drugsproblematiek in en rond het Utrechtse Hoog Catharijne, die in de Bijlmer en in Heerlen zichtbaar verminderd, maar helemaal verdwenen is die beslist niet. In sommige andere steden is het waterbedeffect opgetreden: de drugsoverlast heeft zich naar een andere deel van de stad verplaatst, maar is nog steeds niet opgelost.

De enorme inzet van de vrijwilligers bij het NAD en de goede samenwerking met alle mensen, die direct of zijdelings met de aanpak van drugsoverlast te maken hebben, heeft op lokaal, maar ook op landelijk en zelfs internationaal gebied effect gehad.

Op alle mogelijke manieren probeerde het NAD het thema 'drugsproblematiek' op de politieke agenda te zetten. Juist door erover te praten moet je proberen eruit zien te komen! Dat bleek tot nu toe niet zo eenvoudig. Toch lukte het ons om met weinig middelen, maar met veel inzet vanuit de overlastbuurt, creatief actie te voeren. We steunden elkaar moreel en fysiek. Samen stonden en staan we sterk en steunden we elkaar in moeilijke overlastkwesties. Er waren jaren waarin het NAD geen rooie cent meer had, hetgeen ons weliswaar zeer creatief, maar ook wanhopig maakte. Zo waren er diverse opzienbarende NAD acties, zoals die in Den Haag. Of de grensactie bij Venlo, waarbij we een eigen grenspaal op de snelweg naar Duitsland plaatsten, gesteund door zowel de Duitse als de Nederlandse politie. We hielden een groot Bevrijdingsfeest in het Groningse Noorderplantsoen: een stadspark dat door drugsoverlast totaal bedorven en onbruikbaar was geworden. Met succes! Het is nu alweer jarenlang voor iedereen een fraaie en veilige recreatieplek. Zo heeft het NAD inmiddels drie keer samen met bewoners uit die steden gewapend met doodskist, rouwkrans en hoge hoeden onder begeleiding van tromgeroffel -terecht- de democratie ten grave gedragen: eerst in Zwolle, daarna in Haarlem en onlangs nog in Leeuwarden. Na al die jaren heeft het NAD een soort ombudsfunctie gekregen voor mensen die door hardnekkige drugsoverlast radeloos worden en zich door hun eigen gemeentebestuur in de steek gelaten voelen. In te veel gemeentes wordt de burger helaas nog altijd buiten spel gezet.

Het NAD ziet het niet als haar taak om zelf oplossingen te zoeken voor de drugsoverlast in de wijken. Het NAD bestaat namelijk niet uit experts, maar uit bewoners die het beleid toetsen aan de veiligheid in eigen straat of buurt. De lokale beheersdriehoek moet samen met de hulpverlening naar betere oplossingen zoeken. Politici moeten daarbij de richting aangeven. De verslavingszorg en de psychiatrie zijn enorme bedrijven geworden die grote financiële belangen hebben in de drugshulpverlening. Psychiatrische patiënten worden de stad in gestuurd, terwijl velen dat niet aankunnen. Je ziet trieste tafereelen in de parken, waar verslaafde patiënten een dierlijk leven leiden.

Toch is er de afgelopen jaren niet niks veranderd. Mede dankzij het lobbywerk van het NAD is inmiddels de Wet BOPZ door de Kamer aangenomen, hetgeen voor de betrokkenen een stap in de goede richting is. De best behandelbare verslaafden zijn in de loop der jaren in behandeltrajecten terecht gekomen. Waarbij het NAD vindt, dat er aansluitend blijvende nazorg voor deze mensen moet zijn. De groep die er echter het slechtst aan toe is door meervoudige problematiek en multidrugsgebruik; daar valt nog steeds geen grip op te krijgen. Het is niet eens het drugsgebruik op zich dat de grootste overlast geeft maar alles wat er omheen gebeurt, zoals straat-handel, straatroof en tippelarij. Hierdoor vervuult en verloedert een buurt. Dat is waar het NAD tegen blijft vechten.

Er is sprake van een 'Gevecht om de Macht' als we de relatie tussen de overheid en de burger nader op de keeper beschouwen. Het NAD constateert dat er een te groot spanningsveld is ontstaan tussen politici en kiezers. De bewoners van wijken die kampen met drugsoverlast moeten nu eindelijk eens serieus genomen worden. De aanpak van drugsoverlast moet regelmatig worden geëvalueerd en indien nodig grondig worden herzien. De maatregelen die nu getroffen worden om drugsoverlast te bestrijden zijn onvoldoende. Het beleid is doorgeslagen. Er wordt te veel aan het welzijn van de verslaafden gedacht en te weinig rekening gehouden met het welzijn van de doorsnee burger die dagelijks met de drugsoverlast wordt geconfronteerd.

De overheid moet duidelijkere richtlijnen aan gemeentebesturen geven om wijkbewoners die overlast melden veel serieuzer te nemen. Indien er 'moeilijke voorzieningen', zoals bijvoorbeeld heroïneprojecten, moeten worden gevestigd moet de communicatie met de buurt van meet af aan goed zijn. Nu hebben buurtbewoners het gevoel wel te mogen meepraten over iedere losse stoeptegels of wipkip, maar als er een drugsproject geplaatst moet worden, dan worden ze bij voorbaat geheel buiten spel gezet. Daar worden we allemaal woedend van. Dat moet snel anders en beter!

De burgers klaren het zelf wel Dr. ir. Gerda van Dijk

is partner bij de Galan Groep, organisatie advies, docent EU Masterclass 'Wegwijs in Brussel' en docent/moderator Avicenna ('Academie voor Leiderschap') en TIAS, Universiteit Tilburg.

Hoe kunnen gemeentebesturen de mening of de gevoelens van hun burgers beter inschatten? Hoe kunnen gemeentebesturen en burgers de 'kloof' die tussen politici en burgers steeds groter lijkt te worden overbruggen? Deze vragen spelen met name bij de zogenaamde 'wicked problems'. Issues of onderwerpen waar geen eenduidige oplossingen voor bestaan; die per definitie gevoelig liggen en een groot risico in zich hebben om te escaleren. Vraagstukken waarbij de angst voor het NIMBY ('Not In My Back Yard') - syndroom of het NIMFABY (Not In My Front And Back Yard)-syndroom om de hoek kijkt. Vraagstukken waarbij politici, ambtenaren én burgers elkaar gemakkelijk gevangen kunnen houden in een situatie die door alle partijen als niet wenselijk wordt beschouwd.

Hoe deze situaties kunnen ontstaan en hoe deze kunnen worden doorbroken is sterk afhankelijk van het onderliggende denkmodel van organiseren en de rolverdeling tussen politici, ambtenaren en burger.

Laten we eerst eens kijken naar de standaard Nederlandse werkwijze om op lokaal niveau met dergelijke 'wicked problems' om te gaan. Een standaard Nederlandse beleidsaanpak is dat, na issuevorming via de media of binnen het openbaar bestuur, een ambtelijke dienst een beleidslijn kiest. Deze wordt voorgelegd aan de meest gevestigde 'stakeholders' oftewel belanghebbenden (bewoners, ondernemers, ouderen, jongeren etc.) en haar, onder opkomende tegendruk, tracht te formaliseren en realiseren. Daartoe zet zij forse wetgevende, budgettaire en/of personele middelen in. De dienst gedraagt zich als eigenaar van het issue of probleem en opereert, goed bedoelend, in hoge mate 'van binnen naar buiten' en houdt buiten ook het liefst zo veel mogelijk buiten. Zij trekt het werk naar zich toe, houdt de meeste 'stakeholders' erbuiten en scoort laag op legitimiteit en effectiviteit. Er is sprake van probleemonteigening; experts formuleren het besluit. Er ontstaat een klimaat waarin formele relaties en bevoegdheden tussen politiek, ambtenaar en burger doorslaggevend zijn en er onderling veel wantrouwen groeit.

Het onderliggende denkmodel om het zo te organiseren is gebaseerd op de verdeling van de macht door middel van regels en procedures. Hier verder aangeduid als het 'Macht' model. Graag wil ik hier een denkmodel naast zetten, dat is

'De Overgang'

gebaseerd op inhoudelijke argumenten: het model 'Kracht van het Argument'. Kortweg, het 'Kracht' model (zie de tabel). Dit 'Kracht' model heeft als uitgangspunten: de dialoog op basis van argumenten en de volgende rolverdeling: de burgers zijn eigenaar van het probleem én van de oplossing. De politiek agendeert en beslist en de ambtelijke organisatie faciliteert het gehele beleidsproces.

'De Onmacht'

Kan dit werken? Ja, de Europese Commissie toont dit al decennia aan. Met 'slechts' 16.000 beleidsambtenaren (minder dan de Gemeente Rotterdam!) voor haar 35 DGs en Diensten (ofwel ca. 20 personen per beleidseenheid) gaat ze over een gebied met ca. 450 miljoen inwoners, met een enorme economische, culturele en sociologische diversiteit en een gedeelde geschiedenis met talrijke oorlogen. De Commissie werkt niet vanuit het machtswoord. Dat heeft ze gewoonweg niet, maar vanuit de kracht van de inhoud. Via open 'calls for interest' nodigt zij per issue of dossier 'stakeholders' uit voor deelname aan een expertencomité voor beleidsontwikkeling of zelfs implementatie en inspectie. Hierin participeren ruim 80.000 personen, geselecteerd op expertise en repre-

sentativiteit voor een belangencluster. Per dossier zitten het liefst alle belangen tegelijk aan tafel; via de open 'call' wordt de pluralistische buitenwereld naar binnen gehaald en dus competitief aan het werk gezet. Een 'chef de dossier' van de beleidseenheid activeert de definiëring van het probleem ('green paper'), de oplossing ('white paper') en het ontwerpbesluit. De kracht van de inhoud, van het argument is de drijvende motor. Door de buitenwereld binnen te halen en deze zelfs aan het werk te zetten opereert

de Commissie efficiënt, laat zij 'stakeholders' participeren, bouwt zij legitimiteit in, heeft zij weinig personeel nodig en brengt zij, paradoxaal, de 'chef de dossier' in de 'driver's seat'. Wat we ook verder van de EU mogen denken, deze beleidsmethode is slim, effectief en werkt!

Voor de Nederlandse lokale situatie hebben we deze aanpak uitgewerkt in het zogenaamde 'Stakeholder Management Model' dat uit de volgende zeven stappen bestaat:

- 1 Formeel initieert het College het issue of onderwerp.
- 2 De ambtelijke organisatie benoemt een 'chef de dossier'.
- 3 De 'chef de dossier' organiseert een open toegang voor alle stakeholders en zorgt ervoor dat de 'pushing and blocking powers', de 'voors' en 'tegens' allemaal aan tafel zitten. De selectiecriteria die hij hanteert zijn:
 - deelnemers vertegenwoordigen een belang en een groep individuen,
 - deelnemers zijn experts op hun gebied,
 - zijn er teveel deelnemers dan verzoekt de 'chef de dossier' de deelnemers combinaties aan te gaan en/of zich te bundelen.Resultaat van deze stap is een Expert Groep die qua omvang goed werkt en waarin de verschillende belangen goed zijn vertegenwoordigd.
- 4 Volgende stap is het definiëren van het probleem in al zijn aspecten.
- 5 Dan het formuleren en beschrijven van de definitie van de beste oplossing.
- 6 Opstellen van het ontwerpbesluit dat, getekend door de chef, vervolgens gereed is voor besluitvorming.
- 7 Besluitvorming door College.

De eerste initiatieven vanuit het 'Kracht' model die volgens dit Stakeholder Management Model zijn aangepakt laten zien dat het 'Kracht' model een fundamentele omslag in denken en handelen vraagt van de politiek, ambtenaar én burger. Dat vereist vooraf een scherpe strategie die moet passen bij de te maken omslag. Verder blijkt dat enkele helpende condities voor optimaal resultaat van het 'Kracht' model zijn:

- Maak een expliciete keuze en bespreek vooraf goed de consequenties

zodat de verwachtingen over en weer duidelijk zijn.

- Discipline: consequent blijven handelen vanuit het gekozen model; niet elementen uit het 'Macht' model inzetten of tussentijds switchen als de eerste resultaten tegenvallen.
- Beroep blijven doen op inhoud, de argumenten en redelijkheid en tegelijkertijd de invloed van emoties niet onderschatten en het belang van informele relaties onderkennen.
- Geen ruimte laten voor 'vijanddenken'.
- Een politiek die meer dan ooit vooraf scherp het issue en de kaders formuleert en niet tijdens de rit mee gaat sturen.
- Een ambtenaar in de rol van 'chef de dossier' met uitstekende communicatieve en sociale vaardigheden.

Het Stakeholder Management Model geeft met zijn zeven stappen houvast om het 'Kracht' model effectief en gericht in te zetten. Rest mij u de vraag te stellen waar kiest u voor als u op lokaal niveau een 'wicked problem' heeft op te lossen? Voor de 'Kracht van de Macht' of voor de 'Kracht van het Argument'?

Kenmerken in trefwoorden van het 'Macht' en respectievelijk 'Kracht' model

Macht	Kracht
"De oplossing!"	"Wicked problem"
Buiten buiten houden	Buiten binnen halen
Verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden	Probleem definitie: definitie oplossing
Procedures en regels	Zorgvuldig proces: inhoud en aandacht voor emoties
Oplossing ligt bij de formele 'deskundige'	Probleemeigenaar heeft de oplossing
Macht van het gezag en hinderkrachten	Kracht van het argument en de inhoud

Reacties uit de zaal:

“Ik geloof helemaal in dit model, uitgaan van de kracht. Maar is dit model voor ieder onderwerp geschikt?”

Gerda van Dijk:

“Nee, niet ieder onderwerp is geschikt. Soms is het handig om volgens het model van de Macht te werken, bijvoorbeeld als er een beslissing genomen moet worden waar eigenlijk maar één oplossing voor is. Er moet een begroting gemaakt worden, laat dat lekker over aan de politiek en de ambtenarij. Daar hoeven we niet met z’n allen over te gaan praten. Maar bij de echte belangrijke beslissingen, de ‘wicked problems’ die vele mensen raken, dan moet je volgens het model van de Kracht werken”.

“Het is heel leerzaam, maar zolang de politiek nog niet op deze manier ingericht is kunnen wij hier als burgers niet zoveel mee. Wie neemt het initiatief? Het is bij ons toch steeds de ambtenaar die beslist.”

Gerda van Dijk:

“Het is erg belangrijk om je bewust te zijn in welk model wijzelf eigenlijk zitten. Het is erg verleidelijk om in het Machtmodel mee te gaan. Op het moment dat vanuit de politiek gekozen wordt voor het Machtmodel is het wel heel interessant om het gesprek aan te gaan en om te checken of dit ook het model is van waaruit de politiek wenst te werken. Je kunt zelf vanuit het Krachtmodel wel het gesprek, de dialoog aangaan, bespreken of er eigenlijk wel bewust gekozen is voor dit model. Het is roeien met de riemen die je hebt. Ik denk dat het heel belangrijk is om zelfbewust voor het Krachtmodel te kiezen, daar zo consequent mogelijk mee om te gaan en ook te weten dat als de ander echt in het Machtmodel blijft zitten dat je dan niet echt veel verder komt. Wat heel belangrijk is zijn de voorbeelden, de zogeheten pilots, waar wél volgens het Krachtmodel gewerkt wordt, om daar vaker over te praten en naar voren te halen en het ook te onderbouwen op deze manier. Want de politiek heeft ook een probleem! Nu komt het hoog op de agenda; we hebben veel te veel ambtenaren, hoe komen we daar vanaf? Nou, dit is misschien wel een heel handige oplossing voor meerdere problemen!”

Loek Laarman, de dagvoorzitter, moet hier de discussie afkappen. Voor de forumdiscussie wordt de volgende stelling geformuleerd:

“Ambtenaren bepalen uiteindelijk toch hoe er gewerkt wordt.”

‘Het standpunt’

Literatuur:

- *Van Schendelen, Machiavelli in Brussels: The Art of Lobbng the EU (AUP, 2002, hoofdstuk 2); The Insourced Expert in Van Schendelen en Scully (eds.), The Unseen Hand (Cass, 2003, hfst 3) en Minder ambtenaren, betere Rijksoverheid in Tijdschrift voor Openbare Financiën (2003-1, 15-19).*
- *Europese Commissie, General Principles and Minimum Standards for Consultation of Interested Parties (COM 2002/704) en The Collection and Use of Expertise (COM 2002/713)*
- *Van Dijk, G.M en F. Peters. Levenscyclus organisaties biedt dynamisch perspectief op (re)organiseren, Gids voor Personeelsmanagement, juli/augustus 2005.*

DRUGSOVERLAST, GEBIEDSONTWIKKELING EN RECHT

Jurgen van der Heijden is Senior adviseur gebiedsontwikkeling bij AT Osborne b.v. en gastonderzoeker bij de rechtenfaculteit van de Universiteit van Amsterdam.

Gebiedsontwikkeling is het vormgeven aan de omgeving, de bebouwde maar ook de natuurlijke omgeving, door middel van investeringen. Dit betreft de fysieke omgeving (gebouwen, groen, water, etc.) en de sociale omgeving (welzijn, leefbaarheid, veiligheid, onderwijs, etc.). Kijk dus niet alleen naar de harde, fysieke kant van een gebied, maar denk ook aan het feit dat daar onderwijs plaatsvindt of dat er goede gezondheidszorg is. Dat soort kwaliteiten horen ook bij een gebied. Denk bij het woord 'investeringen' niet alleen aan een bank, of aan beleggers, want de overheid is een van de grootste investeerders in Nederland. Het gaat dus om publieke en private investeerders die allerlei zaken aanbrengen in het gebied. Dat is gebiedsontwikkeling.

Mijn stelling is dat een evenwichtige ontwikkeling van een gebied kan leiden tot een goede inpassing van drugsoverlast. We kijken eerst naar het synergiemodel, het krachtmodel. Hoe kan je tot een evenwichtige gebiedsontwikkeling komen met alle betrokken partijen? Mijn stelling is ook dat

een juiste investeringsstrategie kan voorkomen dat de overlast van drugsgebruikers de waarde van bijvoorbeeld je vastgoed kan verminderen. Dat is natuurlijk een bekende klacht, een heel reële klacht. Je bent huiseigenaar, er komen drugsgebruikers en je ziet de waarde van je pand verminderen. Wat ik zou willen voorstellen is een investeringsstrategie die de waarde vasthoudt, of zelfs die waarde zou kunnen versterken.

Ik begin met een beetje abstract voorbeeld. Ik begin dan ook met een heel abstracte term: Multi Functionele Accommodaties (MFA). Dat zijn diverse maatschappelijke functies, zoals wonen en zorg, bij een brede school, bibliotheek, muziekschool, naschoolse opvang. Dat komt allemaal samen in één gebouw. Ik maak daar studie van omdat ik dat een interessant verschijnsel vind. Ik verbaas mij er altijd over dat er in tien tot vijftien jaar tijd werkelijk duizenden van dat soort accommodaties zijn ontstaan in Nederland. Wie er niet op let heeft het misschien nooit gezien, maar in mijn interpretatie is het een verbazingwekkend verschijnsel hoe wonen en zorg lange tijd gescheiden was en nu heb je 1.600 van dit soort accommodaties. Er zijn in totaal 7.200 basisscholen in Nederland. In tien jaar tijd zijn 600 daarvan brede scholen geworden en de verwachting is dat in de komende vijf à zes jaar nog eens 600 basisscholen een brede school worden. Dat is een heel snelle ontwikkeling, ik denk dat dit ook belangrijk is voor het NAD. Het is een snelle ontwikkeling in de richting van de MFA's. Ze komen overal op en je ziet dat er in Leiden momenteel eentje is waar zelfs veertien partijen in participeren, naast een school, bibliotheek en dergelijk doen er ook commerciële partijen, zoals winkels, mee. Het is een groep van veertien, die samen in een pand gaat zitten. Ze delen niet alleen de rekening van het vastgoed, maar ze gaan ook hun dienstverlening bij elkaar brengen. Je krijgt dan bijvoorbeeld veel meer samenwerking tussen de school en de bibliotheek. Wat ik wil betogen is dat een MFA om drie redenen een goede plek kan zijn om verslaafden op te vangen. In de eerste plaats zie je dat er meestal organisaties in een MFA zitten die zelf niet het geld hebben om iets nieuws te kopen. Dus ze gooien al hun budgetjes bij elkaar en dan kunnen ze iets moois neerzetten. Het zijn altijd 'houtje touwtje begrotingen'. Dus is er vanuit die organisaties best behoefte aan nog een partner die ingepast

kan worden. Als een gemeente geld over heeft voor een opvangpunt voor drugsoverlast en ze bieden zich aan als partner in de MFA dan betekent de bijdrage van een paar ton vaak een heel welkome aanvulling. Het tweede is dat zo'n MFA geen huis in een rijtje huizen of een pand in een straat is. Vaak staan ze enigszins los. Fysiek kan je een vrij aardige scheiding aanbrengen tussen waar de verslaafden zich bevinden, hoe ze er komen en weer weg gaan, en waar alle andere functies plaatsvinden. Ik hoorde dat in Heerlen een winkelcentrum is waar de drugsverslaafden meehelpen om de zaak schoon te houden. Dan is er ook een soort integratie van drugsgebruikers en daardoor is meer contact met ze. Er ontstaat een band en een samenwerkingsrelatie.

Zoals gezegd is de exploitatie van een MFA vaak 'houtje touwtje'. Participatie van de gemeente door inbreng van een opvangcentrum kan een welkome bijdrage zijn. Dat is een argument voor de mensen die een MFA gaan oprichten.

Als je het bekijkt vanuit een wethouder dan is dit is een betere besteding van gemeentelijk geld dan investering in een enkel pand met één functie. Nu investeert hij niet alleen in dat kleine stukje opvang, maar hij betaalt ook voor de synergie die er in dat pand is. Dus hij betaalt eigenlijk, hoe vreemd het ook mag klinken, mee aan de bibliotheek. En hij betaalt ook mee aan het WMO-loket, dat daar ook komt te zitten. Hij versterkt dus ook de andere functies met zijn 'drugsgeld'.

De komende jaren staat er op de begrotingen van met name de grote ziektekostenverzekeraars de oprichting van tientallen eerstelijns gezondheidscentra. De trend is dat de huisarts vertrekt uit de aanbouw van zijn woning en samen met andere huisartsen in een pand gaat zitten. Dit blijken vaak uitstekende plekken te zijn voor een MFA. Je ziet na verloop van tijd dat er niet alleen een groepje huisartsen in zit, maar dat er allerlei andere functies om heen komen. Dit lijkt mij een uitgelezen kans om te kijken of hier voor drugsverslaafden ook een plaatsje is.

Ik heb het gehad over de exploitatie van het gebouw. Waar ik nu naar toe wil is de exploitatie van het gebied. Onlangs is er een deal gesloten tussen de koepel van woningcoöperaties, Aedes, en de belastingdienst, waardoor er enkele miljarden zijn vrijgekomen voor sociale investeringen. In de gebiedsontwikkeling zie je momenteel, dan moet je denken aan grote wijken, vinexlocaties maar ook stedelijke herstructureringsgebieden, dat daar wordt nagedacht over langjarige investeringen. Dan heb je het over 50 jaar. Ter vergelijking: een vinexlocatie wordt vaak voor tien jaar neergezet. Na

tien jaar moet de projectontwikkelaar zijn geld terug hebben verdiend. Dat doet hij door heel veel huizen neer te zetten en die binnen tien jaar te verkopen. Een school, een welzijnscentrum, dat vergeet hij vaak. Daar strijden gemeenten dan ook vaak om. Maar die projectontwikkelaar wil zo veel mogelijk huizen neerzetten, omdat de exploitatie is vastgezet op tien jaar. Maar ga je nu kijken naar een exploitatie van 50 jaar, dan gaat het niet meer alleen om de verkoop

of de huur van de woning. Dan is die woning pas wat waard als er een goede school is, als er goed groen is, of als er een ziekenhuis in de buurt is. De waarde van je woning wordt dan afgemeten aan de aanwezigheid van tal van sociale kwaliteiten. Dat is ook de diepere gedachte achter die deal tussen Aedes en de belastingdienst. De woningcoöperaties zien dat zij hun woningbestand decennia lang in waarde kunnen vasthouden als er sociaal wordt geïnvesteerd in die wijken. Als je die investering uitbreidt naar een investering in opvangpunten, dan houdt je daarmee de sociale kwaliteit en de waarde van je vastgoed langjarig vast. Neem twee wijken voor de geest: één wijk waarin de investering in sociale kwaliteit laag is. Men heeft met name woningen neergezet en niet nagedacht over de opvang van verslaafden. En een wijk waar men daar wel over heeft nagedacht. Waar kies je

voor? Voor de wijk waar een opvangpunt goed georganiseerd is, waar dus de kans dat de waarde van de woningen gaat dalen klein is, of de wijk waar niets geregeld is. Het lijkt mij een verstandige investeringsstrategie om van het begin af aan te investeren in alle sociale kwaliteiten waaronder de opvang van drugsverslaafden.

Hoe kan het NAD, hoe kunnen burgers daar op reageren? Het eerste is het financiële argument. Ga naar de investeerders toe. Leg ze uit wie en wat je bent, dat je jarenlange ervaring hebt, dat je weet wat overlast betekent en bied je expertise aan. Het NAD kan gemeenten, corporaties, projectontwikkelaars en tal van andere betrokken partijen doordringen van de waarde van de dialoog.

Dialoog houdt niet alleen de onderlinge relaties goed, maar kan ook draagvlak creëren en kennis aanboren. Dialoog kan ook een buurt activeren, zelfs als het over drugsoverlast gaat.

De dialoog kan kennis aanboren, onder andere van de wijze waarop een buurt is gebouwd en functioneert. De bewoners van de buurt kennen de wijk. Zij weten hoe de verkeersstromen lopen, waar de kinderen spelen, waar mensen 's zomers zitten enzovoorts. Die kennis moet in de dialoog aangeboord worden. Een goede architect kan daarmee werken. Hij luistert en blijft ondertussen tekenen en kan zo een opvangplek ontwerpen die overlast voorkomt. Als een fysieke oplossing mogelijk is haal die architect dan binnen. Het NAD kan een vaste relatie aangaan met een architect die dit begrijpt en hiermee ervaring kan opdoen. Geef zijn kennis door aan investeerders!

Probeer altijd de gang naar de rechter uit te stellen, want zelfs als je wint kan je soms jaren later nog van wakker liggen van alle ellende die je over je heen hebt gekregen. Ik pleit altijd voor een strategie om zo vroeg mogelijk de juridische kennis binnen te halen. Dan gaat het gewoon over de kennis van de harde en de zachte grenzen waar je binnen moet blijven. Als je die van het begin af aan als een soort input in je dialoog binnenhaalt dan houdt je de dialoog veel gezonder. Ga alleen naar de rechter als dat echt moet!

Er komen natuurlijk genoeg situaties voor waarin je wel in de problemen bent gekomen. Hoe kan je nu als NAD een strategie uitstippelen om beter beslagen ten ijs te komen op het moment dat je bij een bezwaarschriftencommissie of zelfs bij de rechter moet verschijnen? Als het NAD kan aantonen consistent de dialoog te zoeken en redelijke argumenten neer kan leggen omtrent investeringen en architectuur, dan is dat een helder geluid naar de rechter.

Probeer een strategie met een vaste NAD jurist uit te stippelen die een studie maakt van de diverse situaties waarin jullie verkeren, laat die jurist jullie adviseren hoe je je steeds moet opstellen met hetzelfde verhaal, zodat uiteindelijk dat verhaal een keer voor de rechter zou kunnen komen en de rechter daar een uitspraak over doet. Komt dit geluid in de jurisprudentie, dan heeft dat landelijk effect, óók bij investeerders. Dan heb je echt iets om op te staan als een gemeente zich niet goed gedraagt.

Stellingen

- 1 Benader publieke en private investeerders met het financiële argument.
- 2 Zoek de dialoog en betrek daarin architect en jurist.
- 3 Wees hierin (1 & 2) consistent en laat een vaste jurist dat uitdragen naar de rechter.
- 4 Laat ook publieke en private investeerders weten wat door middel van architectuur mogelijk is en hoe de rechtspraak is.

Reacties uit de zaal

“Het is een helder betoog, maar ik heb een beetje het idee dat de spreker het verhaal ooit geschreven heeft over gehandicapten en psychiatrische patiënten en dat hij dat voor deze gelegenheid door heeft gestreept en heeft vervangen door drugsverslaafden. Ik denk dat dit een behoorlijke verkeerde benadering is. Ik heb de indruk dat u er van uitgaat dat drugsverslaafden in een winkelcentrum, in een wijk, net zo onvermijdelijk zijn als het weer. Met andere woorden: Daar kan je niets aan, daar moet je je tegen wapenen, je moet maar zorgen dat je daar goede oplossingen voor vindt.

U geeft daar wel leuke oplossingen voor aan, maar dat is natuurlijk niet de kern. Het is eigenlijk zoiets als het moeras niet dempen, maar wel zorgen dat je muskietennetten hebt. De kern van het probleem houdt je in stand. Ik vind het belangrijker, zeker als gemeente, dat deze dingen breder aangepakt worden, dan alleen in een bepaald gebied waar toevallig nieuwbouw gepland wordt”.

Jurgen van der Heijden:

“Er is één misverstand, ik heb het niet alleen over nieuwbouw gehad. Ik heb ook over herstructurering van oude wijken gesproken. Ik heb wel over willen brengen dat dit een vrij brede benadering is. Dus dat er uiteindelijk geïnvesteerd wordt in een wijk, ook in een opvangpunt, waar gezocht wordt naar een zo goed mogelijke locatie. Dat is natuurlijk wat constant gebeurt, dus daarmee zeg ik niets nieuws. Alleen wat ik er over zeg is: betrek het nou in die investeringsstrategie en dat kan dus een locatie zijn die onder bepaalde omstandigheden in een winkelcentrum zou kunnen zijn. Maar onder andere omstandigheden kan het ook aan de rand van een wijk zijn. Ik wil niet het misverstand de wereld in helpen dat ik zeg dat het in alle gevallen in een winkelcentrum moet. Het kan op heel veel verschillende plaatsen, als het maar onderdeel is van je investeringsstrategie. Ik heb als voorbeeld gegeven dat de MFA's die opkomen, in mijn ogen, daar redelijk goede locaties voor kunnen zijn.”

“De ervaring in Heerlen is dat wij bijna alle overlast in de greep hebben, maar onze straat is er structureel slechter op geworden. Dat sluit aan bij wat wij niet kunnen voorkomen: Die mensen moeten € 100,- per dag hebben en dat heeft de politiek niet geregeld. Er moet dus gestolen worden, dat kunnen wij niet voorkomen. Daar kan de investeerder niets aan doen. De mensen maken wat schoon, ze helpen mee in de bazaar met eten, er is een vertrouwensrelatie. Maar ze moeten wel stelen. Dat moet de politiek in Den Haag toch anders op gaan lossen.”

Jurgen van der Heijden:

“Ja, het gaat er om wat uiteindelijk de beste locatie is voor het opvangpunt. Nou wordt mij gevraagd wat je er aan moet doen dat ze stelen, maar dat was niet de strekking van mijn betoog. Met de vondst van de beste

locatie heb je natuurlijk niet alle problemen uit de wereld geholpen.

“Op dit moment speelt dit in Leeuwarden. Daar moet een heroïnepost komen, omdat men meedoet met een project. De wethouder heeft eerst aan het Medisch Centrum Leeuwarden gevraagd of die uitgiftepost bij hun zou kunnen. Dat is precies het voorbeeld van Jurgen van der Heijden. Maar waar je dan op stuit is dat het een private onderneming is en zij zijn bang voor overlast. Zij willen het niet in hun buurt hebben. Dus nu komt de heroïnepost weer in een quasi achterstandsbuurt, een buurt die net opgeknapt is en waar de inwoners niets gevraagd wordt. Dat is het grote verschil tussen private en publieke belangen op dit moment in Nederland”.

“U heeft het steeds over nieuwbouw en over herstructurering. Maar wat kunt u nu betekenen voor mensen van het NAD, die in een gewone woonwijk wonen, niets aan de hand, en dan stapelen de problemen zich opeens op. Wij weten dat er van de verbouwing van het beoogde pand niets klopt, er zijn vele bewijzen dat er fouten gemaakt zijn, maar wat kunnen doen wij?”

Jurgen van der Heijden:

“Mijn voorstel is om als NAD, maar ik ken jullie begroting niet, een adviserende architect in te schakelen. Niet een architect die je in gaat huren om het ontwerp te maken, maar een architect die je inhuurt om de architect die het ontwerp uiteindelijk maakt te zeggen waar hij specifiek op moet letten.”

Loek Laarman, de dagvoorzitter, moet hier de discussie afkappen. Voor de forumdiscussie wordt de volgende stelling geformuleerd:

“Overlastgevoelige voorzieningen verminderen overlast in de buurt.”

Driek van Wissen, de Dichter des Vaderlands, geeft op zijn eigen wijze een eigenwijze visie op ons thema.

Bemide gelovigen in de bestrijding van de drugsoverlast,

Een enkeling onder u herkent wellicht deze aanhef. Een kleine vijf jaar geleden stond ik hier namelijk ook op deze zelfde plaats tijdens het vorige symposium van het NAD met daarbij de centrale vraag: is drugsoverlast onoplosbaar? Op zichzelf was dat welbeschouwd een wat tendentieuze vraag, al heb ik dat vijf jaar geleden uit kiesheidsoverwegingen niet gezegd. De normalere vraag was natuurlijk geweest: is drugsoverlast oplosbaar, ja of nee? Als je al begint met de negatieve woordkeus on-oplosbaar, suggereer je volgens mij immers al een beetje dat de drugsoverlast inderdaad niet op te lossen is. Denkt u maar eens aan zinnen zoals: Is deze deugniet onverbeterlijk? Zijn ruimte en tijd oneindig? Of: Is een eunuch onvruchtbaar? Men is telkenmale geneigd "ja" te antwoorden.

Nu weet ik eerlijk gezegd niet wat vijf jaar geleden het antwoord geweest is, want wegens drukke bezigheden elders was ik toentertijd niet in de gelegenheid het NAD symposium tot het eind toe bij te wonen en een duidelijk antwoord op de vraag heb ik achteraf ook niet in de krant gelezen. Maar ik heb wel zo mijn bange vermoedens, want tot op heden heb ik nog nooit in de Telegraaf of welk landelijk dagblad ook als vette kop aangetroffen:

Drugsoverlast eindelijk opgelost.

En het meest directe bewijs dat de drugsoverlast nog niet is opgelost is uiteraard het feit het NAD nog bestaat, want hoe je het ook wendt of keert, het Nationaal Actiecomité tegen Drugsoverlast dankt zijn bestaansrecht aan de drugsoverlast. Zo gauw die is opgelost, kan ook het actiecomité worden opgeheven. Ik noem hier als voorbeeld het Zuid-Afrika Comité dat onmiddellijk ophield te bestaan na de afschaffing van de apartheid en de vereniging van Esperantisten die ook al lang niet meer in leven is omdat men inzag dat één kunstmatige wereldtaal toch niet haalbaar is. En ook de Stichting Das en Boom is niet meer sinds alle dassen zijn uitgestorven en alle bomen zijn omgewaaid. Maar als er anderzijds niks wordt opgelost, heeft zo'n actiecomité uiteindelijk ook geen bestaansrecht meer. Als er nooit dieren bevrijd worden is een dierenbevrijdingsfront op de lange duur zinloos en als niemand geneigd is een stap langzamer te zetten heeft ook de Bond tegen de Haast zijn langste tijd gehad. En hetzelfde geldt, laat ons zeggen voor de Bond tegen Leenwoorden, want het Engels ruikt onweersstaanbaar op. En natuurlijk ook voor de Bond tegen het Vloeken, want in de Gouden Kooi en in Circus Waltz wordt, verdomd als het niet waar is, vandaag de dag nog meer gevloekt dan vroeger ooit het geval was.

Hoe het ook zij, de vraag is en blijft en wordt steeds klemmender: hoe zit het eigenlijk met het NAD? Hoe lang kan zo'n comité actie voeren en wat is de uiterste houdbaarheidsdatum? Nu scheelt het natuurlijk wel een beetje dat je steeds weer nieuwe actievoerders hebt. Ik zie hier maar weinig bekende gezichten, er zijn kennelijk steeds weer nieuwe lasthebbers, maar er zijn grenzen. Levenslang actievoeren voor één op zichzelf uiterst nobele zaak is, ongeacht het feit of je wel succes hebt of niet, weinigen gegeven en als het er op aankomt zonder nut en noodzaak.

Ik heb zelfs het angstige vermoeden dat bepaalde mensen en dan denk ik speciaal aan de functionarissen van de overheid, er zo onderhand voor het gemak maar van uitgaan dat de houdbaarheidsdatum van het NAD inmiddels al lang verstreken is. Dat blijkt niet alleen vandaag uit het feit dat de vertegenwoordiging van de overheid hier op dit symposium uiterst dun gezaaid is, maar al langer, omdat naar ik begrepen heb, vooral de gemeentelijke overheden de burgers die zich in het NAD verenigd hebben nauwelijks zien staan, laat staan dat ze er naar willen luisteren. Ze tonen, zo las ik in de aankondiging van dit symposium, geen respect voor de eigen inwoners en geven zelfs aan niet geïnteresseerd te zijn. Nou vind ik, althans wat dat gebrek aan respect betreft, dat niet zo verschrikkelijk erg, want respect is in het Nederlands een woord dat ernstig in verloedering is geraakt en om de haverklap misbruikt wordt. In elk politiek of wat voor debat ook begint een kwaadwillige debater zijn onbarmhartige tirade tegen zijn opponent tegenwoordig met de geijkte zinsnede: *"Ik wil hier met alle respect het volgende tegen inbrengen"*, waarna doorgaans een volledig respectloos betoog volgt. En gister nog liep ik in mijn woonplaats op het trottoir en werd daar bijna omvergereden door een opgeschoten onbehouwen slungel op een fiets en toen ik daar wat van zei was zijn enige reactie: "Respect, man!" Nee, het woord respect neem ik althans liever niet meer in de mond, ook al omdat Balkenende dat te pas en te onpas te veel gedaan heeft.

Maar die ongeïnteresseerdheid is natuurlijk veel erger. Men doet kennelijk of het NAD lucht is, waarschijnlijk omdat de overheid uitgegaan is van de redering die ik zojuist al heb samengevat: als de drugsoverlast niet wordt opgelost, lost het NAD uiteindelijk zichzelf wel op. In lucht. Dan hoeven we daar geen rekening meer mee te houden. En wie weet denkt de gemeentelijke overheid die, zoals ik wel eens geneigd ben te veronderstellen, kennelijk meer gehinderd wordt door de overlast van het NAD dan door de overlast van de druggebruikers ook wel: we hebben in het verleden al genoeg voor die lui gedaan. We hebben toch begeleidingscommissies en beheerscommissies voor hen in het leven geroepen, waarin ze regelmatig mochten meepraten? Wat zeuren ze nog? Maar een doorgewinterde actievoerder als ikzelf weet onmiddellijk wat aan deze redenering niet deugt.

Was het niet als ik het wel heb de grootste Duitser aller tijden Konrad Adenauer die ooit zei: "Als je totaal geen oplossing weet voor een probleem, stel je gewoon een commissie in." Het citaat spreekt voor zichzelf. En dat je dan in zo'n commissie van de overheid fijn mag meepraten is in elk geval taalkundig verdacht. Het zit 'm uiteraard in dat woord "meepraten". Ja, dat zouden die lui van de gemeente wel willen dat het NAD alleen maar zou meepraten. Want meepratens praten per definitie de gesprekspartners naar de mond, dat zit 'm in het woordje mee, dat wij ook kennen uit werkwoorden als meelopen en meehobbelen, dan is men gewoon te mee-gaand. Maar alerte, kritische actievoerders dienen niet alleen maar braaf mee te praten, juist niet, ze moeten vooral ook tegenpraten, en ze moeten niet alleen meedenken, maar meer nog tegendenken.

Maar wat anderen ook mogen denken, het NAD is nog springlevend en nog niet aan het eind van zijn Latijn of wat voor taal ook. Maar het kan wel zijn dat u nu in een beslissend stadium bent beland, want dit keer is de titel van het symposium: "Gevecht om de macht" en dat gevecht zou dus best het eindgevecht kunnen zijn, alleen is voor mij het niet helemaal duidelijk wie tegen wie. Al las ik wel dat het bij de bestrijding van de drugsoverlast vooral de gemeentebesturen zijn die de mensen tegen zich in het harnas jagen en als je toch eenmaal in het harnas zit, ga je natuurlijk vechten. Tegen die gemeentebesturen. Maar als die besturen zoals gezegd niet geïnteresseerd zijn en doen of u lucht bent, is dat gevecht om de macht misschien wel een strijd tegen windmolens en niet meer dan een schijngevecht.

Het is een treurige constatering die ik geheel en al voor mijn eigen rekening neem. Net als het volgende verwijt: het is ook een beetje uw eigen schuld. Want het is nu al de derde keer dat ik het NAD mag toespreken, de eerste keer was om volledig te zijn in het jaar 2000 in Ede, en keer op keer heb ik, al zeg ik het zelf, positieve en opbouwende voorstellen gedaan om de drugsoverlast afdoende te bestrijden, maar met die voorstellen is niks gebeurd, ze zijn hoogstens het ene oor in en het andere weer uit gegaan. U hebt als u het mij vraagt te weinig respect getoond, ja zelfs aangegeven niet geïnteresseerd te zijn. U lijkt wel een gemeentebestuur. Daarom kan ik niet anders dan deze voorstellen nog een keer kort te herhalen.

Dan had u maar beter op moeten letten.

In het jaar des Heren 2000 heb ik het al gehad over het begrip zero-tolerance, de nul-verdraagzaamheid, een begrip dat toen net met een van de orkanen was overgewaaid vanuit Amerika. Ik heb destijds gezegd dat deze opstelling mij nog lang niet ver genoeg ging. Ik was absoluut niet tevreden met de nullijn, ik heb een pleidooi gehouden voor de minlijn. Voorkomen vond ik beter dan genezen.

Ik gaf onder andere het volgende voorbeeld:

- bij de zero-tolerance wordt ook het onder heren veelbeoefende folkloristische gebruik van het wildplassen krachtdadig aangepakt, maar ik zou zelfs iedere man die op de openbare weg zijn gulp niet geheel en al gesloten heeft, zonder meer op de bon willen slingeren, want hij zou best kunnen gaan wildplassen.
- En, wat uw probleem aangaat, stelde ik voor voortaan ook iedere junk met geld op zak ter plekke in de boeien te slaan, omdat hij daar hoogstwaarschijnlijk illegale drugs mee zou gaan kopen, en iedere junk zonder geld op zak trouwens ook, omdat die waarschijnlijk zou moeten gaan inbreken om aan geld te komen om illegale drugs te kopen. Dat was naar mijn idee een krachtige en afdoende aanpak en volledig tegengesteld aan het halfzachte gedoogbeleid, dat lang geleden nog gemeengoed was. Maar er is mooi niks van terecht gekomen.

En veel meer op mijn eigen vakterrein, dat van de taalwetenschap dus, lag mijn voorstel uit 1992. Toen heb ik mij namelijk met hand en tand verzet tegen de zogenaamde huichelachtige taalkundige correctheid. Dit in die dagen naar aanleiding van een uitspraak van een hooggeplaatste politiefunctionaris, wiens naam ik maar discreet zal verzwijgen, want de politie is nog altijd mijn beste kameraard. Maar de commissaris in kwestie had, waarschijnlijk in een goedbedoelde nieuwjaarsrede, het volgende gezegd: "De heroïnegebruikers moeten hun eigenwaarde terug kunnen krijgen door ze niet meer bij voorbaat te stigmatiseren en te criminaliseren. Dat kan mede worden bereikt door in de media niet meer te spreken over junks." Wel, ik vond en vind het maar een rare uitspraak en dat niet alleen omdat de heroïnegebruikers hun eigenwaarde moeten terugkrijgen. Want laten we

wel wezen, een heroïnegebruiker hoeft wat mij betreft helemaal niet zijn eigen waarde terug te krijgen, hij moet juist andere waarden krijgen. Ook bij dat bij voorbaat stigmatiseren en criminaliseren heb ik toen een vraagteken gezet. Ik ben tenminste nog steeds niet van plan om onbevooroordeeld de Groningse junks gezellig bij mij thuis uit te nodigen en hen dan te vragen: "Wat wilt u gebruiken?" Maar bovenal heb ik mij vorige keer gekeerd tegen de voorgestelde huichelachtige struisvogelpolitiek. Junkts zijn en blijven natuurlijk junkts, maar als je ze geen junkts meer noemt heb je zogenaamd het probleem opgelost, denkt men. Zo zijn er daarna ook wel voorstellen gedaan om het allochtonenprobleem op te lossen door allochtonen geen allochtonen meer te noemen, maar medelanders en de bekende zwartjes zijn al heel lang geleden negers genoemd en sinds kort getinte personen. En de negerzoenen heten nu Buys zoenen, je moet er maar opkomen. Maar al dit soort correctheid deugt in wezen niet. Door personen of zaken niet te benoemen los je niks op. En ik vrees dat de opmerking die ik ook ergens in uw stukken tegenkwam dat er geen NIMBY's meer bestaan, in wezen onder dezelfde categorie valt. Ze bestaan vast nog wel, maar het geeft geen pas om daar nog over te praten. En zo zie je maar dat ook mijn wijze woorden over dit onderwerp geen enkel effect hebben gehad.

Last en over-last

Zo zou je zelfs het woord drugsoverlast kunnen uitbannen en dan zeggen dat er geen drugsoverlast meer bestaat. Of dat je niet meer moet spreken van drugsoverlast, maar van drugslast. Dat klinkt in elk geval een stuk minder erg. Maar er is hoe dan ook een groot verschil en ook daar heb ik een haarscherpe analyse van gegeven, al weet ik niet meer tijdens welk symposium nou precies. Ik heb in elk geval de vraag gesteld wat nou eigenlijk het verschil is tussen overlast en gewoon last. Wanneer heeft dus een wijk simpelweg drugslast en wanneer heeft een wijk drugsoverlast? Over het algemeen geeft volgens mij het voorvoegsel over- aan een woord een uitgesproken andere betekeniswaarde. Denkt u maar aan het verschil tussen de bevolking en de overbevolking, de bevissing van de Noordzee en de overbevissing, een vliegtuig boeken en overboeken, eenjarige job en een overjarige job en lijden en overliden. En iemand die veel óverwerkt, wordt over-

wérkt. In het bedrijfsleven maakt een headhunter headkosten en overheadkosten en ik hoef u al helemaal niet te vertellen dat er aanzienlijk onderscheid bestaat tussen een dosis en een overdosis, alhoewel de meeste druggebruikers gewoon spuiten en het overspuiten daarentegen vooral gebeurt door tweedehands-autohandelaren.

Maar in een aantal gevallen is het verschil mijns inziens wel moeilijker aan te geven en subjectiever. Zo worden actieve kinderen door hun ongeduldige ouders al heel gauw over-actieve kinderen genoemd en spreken linkse mensen over de vertegenwoordiging van de SP in de Tweede Kamer en hebben anderen het liever over de oververtegenwoordiging van de SP. En nog lastiger was en is het volgens mij om de grens te trekken tussen last en overlast, ook al omdat beide begrippen reeds een negatieve lading hebben. Men moet zich steeds de vraag stellen waar precies het verschil zit en wanneer de last ophoudt en de overlast begint. Is dat bijvoorbeeld als uw hond na het rollebollen op het enige grasveldje in de buurt niet gewoon met één spuit in zijn lijf thuiskomt, maar met minstens drie of vier? Of als u geen tientje, maar tenminste 25 gulden moet betalen om uw eigen door een junk gejatte fiets terug te kopen? Of als automobilisten niet alleen uw schoonmoeder lastig vallen in de mening met een heroïnehoertje van doen te hebben, maar ook uw hartsvriendin? Het zijn maar vragen, dames en heren, maar voor alle zekerheid stel ik ze hier andermaal. En wat u er ook van denken moge, naar mijn stellige overtuiging is er zonder meer onderscheid en het woord drugsoverlast kunnen we niet zomaar terzijde schuiven. Tenzij dit gebeurt uit taalkundige overwegingen. Want drugsoverlast is natuurlijk een woord dat de lading niet dekt. Drugs op zichzelf hebben immers nog nooit overlast opgeleverd, net zo goed niet als alcohol en gokmachines. Het zijn altijd de gebruikers die eventueel de overlast bezorgen, dus veel toepasselijker is de term drugsgebruikersoverlast.

Doch laat ik niet te veel spijkers op laag water zoeken, daar is het thema te serieus voor. En daarom wil ik, ondanks het feit dat er tot twee keer toe absoluut niet naar mij geluisterd is, het een laatste kans geven. Driemaal is schippersrecht en daarom heb ik andermaal een suggestie om de drugs-

overlast of beter de drugsgebruikersoverlast uit de wereld te helpen. Ik kwam daarop omdat ik zeer onlangs in een van onze gratis dagbladen een artikeltje las over een Saudische drugsgebruiker. Deze man, zo luidde het bericht, werd door de rechter in strijd met de nationale folklore niet opgehangen, maar, misschien erger nog, verplicht om binnen de zes maand de gehele Koran uit zijn hoofd te leren. Zoiets zou in Nederland volgens mij ook moeten. Een junk zou dan 's lands wijs 's lands eer hier niet de Koran uit z'n hoofd moeten leren, en de hele Bijbel, zowel het Oude en het Nieuwe Testament, gaat mij ook een beetje te ver, maar laat ons zeggen toch op z'n minst een lang gedicht. Een gedicht dat ik, je bent Dichter des Vaderlands of niet, alvast maar voor dit goede doel geschreven heb. Het gaat natuurlijk over drugsgebruikersoverlast en het zegt klip en klaar hoe erg die overlast wel niet is. Daar kan geen enkele andere overlast tegenop. Wel, het gedicht gaat als volgt:

Wanneer een puber al te enthousiast
Zijn opgevoerde brommer 's avonds laat
Luid knallend laat weerklinken in de straat
En keihard met zijn gettoblaster blast
Dan wordt de buurt toch meestal minder kwaad
Dan over drugsgebruikersoverlast.

En al wordt met een spuitbus of een kwast
Graffiti op uw huis diep in de nacht
Volledig onuitwisbaar aangebracht
Hoe u daarna ook boent en schuurt en wast,
Toch leidt dit minder spoedig tot een klacht
Dan heel wat drugsgebruikersoverlast.

En als uw auto zomaar is bekrast
En als daarnaast ook zonder goede reden
De banden van uw fiets zijn doorgesneden
Al was het ook een oude rammelkast,
Dan bent u toch maar half zo ontevreden
Als over drugsgebruikersoverlast.

En als een wildebras flink heeft gebrast
En daarna met het nodige kabaal
Zijn armen slaat rond de lantarenpaal
Waartegen hij zojuist heeft wildgeplast
Dan vindt u dat toch minder abnormaal
Dan alle drugsgebruikersoverlast.

En als een streeker in zijn blote bast
En bovendien van onder poedelnaakt
Uw nette buurt onveilig heeft gemaakt
En tal van oude vrouwtjes heeft verrast
Is men toch niet zo van z'n stuk geraakt
Als wegens drugsgebruikersoverlast.

En al zet men een torenhoge mast
Voor het mobiele telefoonverkeer
Als hinderpaal vlak voor uw woning neer,
Een raadsbesluit dat er is doorgejast,
Toch stelt u zich dan niet zo boos teweer
Als tegen drugsgebruikersoverlast.

En ook al laat een ongenode gast
Zijn pitbull poepen midden op uw plein
En blijft zo'n hond niet veilig aan de lijn
En houdt zijn baas hem dus niet langer vast
Toch is uw angst dan in verhouding klein
Naast die voor drugsgebruikersoverlast.

Ja, zelfs al heeft een oude pederast
Die er op uit is kindertjes te lokken
Uw dochttertje een steegje ingetrokken
En haar daarna onzedelijk betast,
Toch bent u daarvan niet zo erg geschrokken
Als van veel drugsgebruikersoverlast.

Enfin, wat ik vertel is ongepast
En zo kan ik nog veel coupletten voort,
Want er is nog veel meer wat niet zo hoort,
Maar er is er telkens weer een schril contrast
Omdat u zich veruit het meeste stoort
Aan alle drugsgebruikersoverlast.

Wel, geachte aanwezigen, het gedicht is wellicht geen supergedicht, maar in elk geval lang genoeg voor het beoogde doel. Daar kan het NAD in elk geval zijn voordeel mee doen. En dat is het NAD ook geraden ook, want het is wel de laatste keer dat ik u een steun in de rug heb gegeven. Ik blijf niet aan de gang. Ik dank u voor uw aandacht.

Niet bang zijn voor de boze burger maar afspraken maken van twee kanten

Ellen Wesselingh

is lid van het Nationaal Actiecomité tegen Drugsoverlast. Zij is in 2004 bij het NAD betrokken geraakt toen zij op internet informatie aan het zoeken was over de situatie waarin zij, omwonenden van een indertijd geplande en inmiddels gevestigde opvangvoorziening, zich bevonden.

Na alweer bijna drie jaar juridische strijd met mijn eigen gemeente Den Haag durf ik mij ervaringsdeskundige op het gebied van maatschappelijke voorzieningen en de WRO (Wet Ruimtelijke Ordening) te noemen. Ik zal u in deze introductie uit de doeken doen hoe de 'procedure' in ons geval is gevolgd en welke invloed dat op mij als burger heeft gehad (en nog heeft). Ik zal u uitleggen hoe deze gemeente het proces vervolgens heeft geprobeerd recht te breien. Nu zult u denken "dat is Den Haag", maar ik kan u verzekeren dat dit model door veel gemeenten gevolgd wordt, waaronder Gouda, Amersfoort en recentelijk Leeuwarden. Ik kan nog veel meer gemeenten noemen maar dat vind ik zonde van de tijd, mijn punt gaat namelijk over wat anders. Ik wil nog wel even noemen dat er ook een paar gemeenten zijn die wél hun best doen om het netjes te regelen, maar ik moet toch constateren dat deze ver in de minderheid zijn en zal daar dan ook in mijn betoog niet verder op in gaan. (1▶▶)

Toen wij in mei 2004 terugkwamen van een Hemelvaartsvakantie kregen wij via een buurman te horen dat er drie huizen verderop een harddrugsgebruikers-ruimte zou worden geopend. Deze buurman had het uit de krant moeten lezen, waarin een bericht was geplaatst naar aanleiding van een persconferentie van de gemeente over de harddrugsgebruikersruimtes in Den Haag. Wij krijgen als bewoners een uitgebreide brief van de gemeente als er in onze straat snelheidsdrempels worden aangelegd. Maar zo'n belangrijke wijziging in de woonomgeving is blijkbaar niet de moeite waard om over te communiceren! Wij gaven aan te vrezen voor overlast en waardedaling van ons eigendom, hetgeen allemaal werd ontkend. Als je dan als burger alle informatie over het besluitvormingsproces opvraagt moet je een jarenlange juridische WOB-procedure voeren om die stukken op te eisen. Wij zijn begonnen met het stellen van allerlei vragen aan B&W waar zeker geen bevredigend antwoord op kwam. Nu, bijna drie jaar later, krijgen we eindelijk de antwoorden over de gevolgde procedure.

Wij waren in 2004 het slachtoffer geworden van het 'boze burger syndroom' dat bij gemeentebambtenaren leeft. Dit syndroom bestaat uit een diepgeworteld wantrouwen tegenover de burger. Zoals het door de wethouder Welzijn werd verwoord: "Waar je ook komt, er is altijd tegenstand". Deze houding heeft tot gevolg dat gemeenten dit soort opvangvoorzieningen plegen te dumpen op locaties waar het bestemmingsplantechnisch kan. Onder de noemer van 'geen zin in de jarenlange procedures' wordt een weg bewandeld waarbij de burger bij voorbaat buitenspel staat. Alles wordt van tevoren dichtgetimmerd, van echte inspraak en overleg is geen sprake en als er geen fouten zijn gemaakt dan maakt de burger in een juridische procedure geen kans. Sterker nog, zelfs als er wél duidelijke fouten zijn gemaakt dan zal de rechter niet inhoudelijk willen oordelen over de gevolgde procedure in het kader van de scheiding der machten.

- (1) *Zie de handleiding "Operatie Achtertuin" n.a.v. een project in Groningen. Ook in Utrecht heeft wethouder Hans Spekman zich bijzonder ingespannen om de zaken netjes te regelen.*

Wat is er precies aan de hand? Voorzieningen als harddrugsgebruikersruimten en andere vormen van verslaafdenopvang bestonden vroeger niet en hebben dus ook planologisch-juridisch geen aparte status, terwijl kerncentrales, slachtafvalverwerkingsbedrijven, leerlooierijen, plaatwalserijen en dergelijke wel tot een speciale 'buitencategorie' bestemming behoren. Deze situatie leidt er toe dat scholen, politiebureaus, bejaardenhuizen en dergelijke 'per definitie' geschikt zijn om bijvoorbeeld een harddrugsgebruikersruimte of RIBW voor verslaafden van te maken, want de bestemmingen 'welzijnsvoorziening', 'maatschappelijke voorziening' of 'gemengde doeleinden' zijn juridisch gezien hetzelfde. Als een mooie locatie bestemmingsplantechnisch niet kan dan zou ik als slinkse gemeenteambtenaar daar eerst een bejaardensoos of kindercrèche van maken. Dan kan je een week nadat je het bestemmingsplan hebt gewijzigd met voortschrijdend inzicht besluiten om er een daklozen-, verslaafden- of ex-TBS-opvangvoorziening te vestigen.

We willen in Nederland vrijheid en daar hoort ook gedogen bij; maar hoe doen we dat? Als we aan de ene kant afspraken maken over ruimtelijke ordening, dan ontlenen burgers daar bepaalde verwachtingen en rechten aan. Dat heet rechtszekerheid en het heeft een directe link met het debat over 'normen en waarden' dat het vorige (of demissionaire) kabinet Balkenende heeft aangeslingerd. De huidige praktijk in Nederland is geheel anders: de lokale overheid is bang voor discussie met haar burgers, en gaat uit van het argwanende model 'er is altijd wel iemand tegen'. Natuurlijk begrijp ik als burger het dilemma van de gemeente die van de landelijke overheid veel verantwoordelijkheid maar weinig financiële middelen krijgt. Dat die gemeente het probleem op kleine groepen burgers afwentelt is echter een grof schandaal en een bijzonder slecht voorbeeld voor de brave burger. Je kunt niet als (lokaal) bestuur beginnen over 'normen en waarden' en vervolgens zelf het slechte voorbeeld geven door vanuit de argwaan zaken door te drukken. Dit heeft uiteindelijk een negatieve invloed op de legitimiteit van dat lokale bestuur en dus op de democratie! Het is duidelijk; de machthebber moet zichzelf inperken met duidelijke regels.

Die angst voor de dwarsliggende burger leidt in veel gemeenten tot een beleid waarbij voor dit soort voorzieningen wordt gezocht naar locaties die passen binnen het bestemmingsplan, zonder dat wordt gekeken naar alle aspecten van geschiktheid voor een locatie. Er wordt geen belangenafweging gemaakt; de voorzieningen worden vaak toch al in zwakke wijken in opbouw geplaatst, of in wijken waar al een hoge voorzieningendruk is. Dat is besluitvorming uit gemakzucht en met angst voor de burger. Dan is de gemeente vervolgens verbaasd dat de burger boos is! Het aloude spreekwoord "wie wind zaait zal storm oogsten" gaat hier op. Ga uit van het argwaanmodel en u zult NIMBY's of NIVEA's (2▼) creëren (hier zal de spreekster na mij op in gaan). In dit model wordt de gemeente als 'indringer' ervaren en beginnen de honden meteen te blaffen, zoals elke postbode weet is het overlegmodel sterk te verkiezen.

Terug naar het juridische traject. In dit kader worden door overheden en burgers de nodige procedures gevolgd inzake de WRO-artikelen 15, 17 en 19. Deze artikelen geven voor verschillende situaties de regels waarbinnen het lokale bestuur vrijstelling van het bestemmingsplan kan verlenen om een bepaalde andere activiteit mogelijk te maken. In mijn ervaring proberen gemeenten op allerlei manieren om de voor hen gemakkelijkste procedure te gebruiken. De burger wordt geïntimideerd om hem te ontmoedigen de gang naar de rechter te maken en pas voor die rechter blijkt dat de gemeente maar wat probeert. We hebben het dus specifiek over de WRO (Wet Ruimtelijke Ordening); op dit moment geeft die wet ruimte aan het bestuur die in de perceptie van de burger niet bestaat. Om eens iets te noemen, de gemeente mag probleemloos allerlei termijnen overschrijden bij het afhandelen van beroepsschriften, terwijl voor de burger een dag te laat indienen of reageren onherroepelijk alle juridische deuren sluit. Wij burgers zijn door deze gang van zaken bijzonder teleurgesteld in het lokale bestuur. Ik kan u vertellen dat ik persoonlijk geen vertrouwen meer heb in de mensen die beweren mij te vertegenwoordigen.

- (2) *NIMBY: Not In My BackYard, NIVEA: Niet In Voor- En Achtertuin, kreet uitgevonden door columnist Julius Pasgeld.*

In Nederland wordt eenieder geacht de wet te kennen, maar tegelijkertijd is het stelsel van wettelijke regels dermate ingewikkeld dat het redelijkerwijs niet van de gemiddelde burger geëist mag worden dat hij de wet kent. Al zeker niet tijdens het openingsspel. Ik ben iemand met een behoorlijke opleiding, maar onze gemeente had een dermate ingewikkelde kluwen van informatie en besluiten gecreëerd dat het mij en mijn kompanen vier maanden heeft gekost om een idee te krijgen wat er precies gebeurd was. De situatie qua ruimtelijke ordening is in Nederland zodanig dat het bestuur zich alle vrijheden heeft toegeëigend om te doen en laten zoals het wil. Dat alles gebeurt binnen de juridische kaders; maar is dat ook moreel verantwoord? Neen; geenszins! Allereerst wordt uitgegaan van het vijandschap; de onwil van burger, en ten tweede worden alle bestuurlijke registers open getrokken om binnen 'de regels' de zaak af te doen, of dat nou fatsoenlijk is of niet.

Het misbruik van de mazen in de WRO ondermijnt het vertrouwen van de burger in de (lokale) politiek. Weigeringen van gemeenten om bestuurlijke informatie te openbaren (via de Wet Openbaarheid Bestuur) maken een farce van de openbaarheid van bestuur; de burger wordt informatie onthouden. Hoe houden we het hanteerbaar? We moeten binnen de wettelijke kaders nieuwe regels afspreken: eenduidig en niet te ontduiken. Want als de overheid begint met het geven van het slechte voorbeeld door de mazen van de wet op te zoeken dan is het einde zoek. Diezelfde overheid heeft geen middelen of gezag meer om de burger bepaalde regels op te leggen als ze zelf de regels omzeilt. Dit is analoog aan de ouder die rookt en zijn of haar kind dat probeert te verbieden: het werkt niet.

Deze onvolkomenheid in de Nederlandse Ruimtelijke (WRO-) wetgeving moet worden gerepareerd. Met de aanstaande harmonisering van de WRO kan dit werkelijkheid worden door een nieuwe hoofdgroep van bestemmingen met de naam 'controversiële voorziening' aan de nu gangbare hoofdcategorieën toe te voegen. Deze categorie dient verplicht aan een aantal controversiële bestemmingen te worden toegekend. Het is dan niet meer mogelijk om een dergelijke voorziening in een algemene hoofdgroep van bestem-

mingen als 'centrum' of 'maatschappelijk' te plaatsen.(3▼) We bevelen dan ook aan de 'Bestemming Controversiële Voorzieningen' met Veiligheids Effect Rapportage (VER) in het leven te roepen. Zo'n VER is analoog aan een MER (Milieu Effect Rapportage).

Er moet dus een nieuwe bestemmingsplanprocedure komen, een Veiligheids Effect Rapportage maakt deel uit van die procedure. Door een nieuwe bestemming controversiële voorziening te introduceren met in de procedure een verplichte VER wordt de door de burger verwachte belangenafweging gerealiseerd. Ten eerste impliceert dit dat er altijd een bestemmingsplanwijziging nodig is om dit soort voorzieningen te vestigen met alle daarbij gebruikelijke waarborgen met betrekking tot informatie, inspraak, overleg en onderbouwing. Ten tweede heeft dit tot gevolg dat de besluitvorming veel meer rekening zal houden met geschiktheid van de locatie en de aanwezigheid van lokaal draagvlak. Ten derde, uit zo'n VER, met de erkenning dat er overlast zal zijn, komen dan een aantal afspraken over die te verwachten overlast en harde afspraken over wie verantwoordelijk is voor de aanpak daarvan. Het feit dat de overlast erkend wordt zal veel van de trauma's bij omwonenden weg nemen en het voor het bestuur mogelijk maken om tegen de overlast op te treden. Immers; op dit moment wordt door het bestuur ontkend dat er overlast zal zijn, dus kán er ook niet tegen overlast worden opgetreden want dat is er immers niet (in de ideale wereld).

Op dit moment wordt de exploitatie van gebruikersruimten vooral uitbesteed aan instellingen in de verslavingszorg. Dat is vreemd in het licht van het politieke argument dat deze ruimten worden ingesteld om terugdringing van (visuele) verslavingsoverlast te bewerkstelligen. Uit een rapportage over gebruikersruimten in Nederland citeer ik: "Als doel lijkt overlastbestrijding aan belang te winnen [...] In het dagelijkse werk in de voorziening

(3) *Zie voor de definitie van hoofdgroepen het rapport op*

http://www.helpdeskdurp.nl/files/341/Standarden_2006_definitief_19_mei_SVBP.pdf

staat overlastbestrijding echter niet voorop.” Deze frase geeft naar mijn mening het communicatieprobleem tussen politiek en uitvoering uitstekend weer. Het is één van de zaken die moeten worden opgelost door het probleem expliciet te benoemen, zoals ook erkenning van de overlast hoognodig is. Over dit aspect, heldere communicatie, zal de volgende spreekster het gaan hebben. Daarnaast wil ik nogmaals benadrukken dat een bestuur dat de burger serieus neemt zal moeten erkennen dat dit soort voorzieningen overlast geeft, om vervolgens in samenspraak met die burger de zaken aan te pakken.

Dames en heren, ik heb u meegenomen in het traject dat wij zijn ingegaan, waarbij wij als omwonenden door de gemeente voor het blok zijn gezet, en hoe de overheid de wetgeving naar haar hand zet om lastige burgers hun recht op inspraak te ontnemen. Waarin wij hebben gemerkt dat het met de openbaarheid van bestuur maar matig is gesteld in Nederland. En ik heb u een voorstel aan de hand gedaan voor een wijziging van de regels die recht doet aan de democratische rechtsstaat die Nederland pretendeert te zijn. Daarom roep ik u op om in uw eigen omgeving te ijveren voor een eerlijkere en transparantere wetgeving op dit gebied, aan de hand van de aanzet die ik daartoe heb gegeven.

Als laatste kan ik u nog melden dat wij nog steeds verwickeld zijn in verschillende procedures met onze gemeente, en dat wij als vasthoudende burger steeds meer bewijzen verzamelen dat de gemeente geen procedure met eerlijke belangenafweging heeft gevolgd. Ik ben blij dat het Nederlandse rechtssysteem de burger in staat stelt om zijn (lokale) bestuur verantwoording af te laten leggen, maar het blijft tragisch dat dit nodig is!

Voor de forumdiscussie wordt de volgende stelling geformuleerd:
“De overheid moet zijn eigen macht beperken en weer voorbeeld voor de burger worden” .

Vertrekpunt Burger

Corrie Gerritsen, voorzitter van de *Initiatief Vereniging Peppelensteeg*, is lid van het NAD. Zij is in 2002 bij het NAD betrokken geraakt omdat zij gevraagd werd in Gouda uitleg te geven over de situatie in haar woonplaats Ede.

Wat fijn dat u bent gekomen. Wel jammer dat het nog steeds nodig is. Steeds zien we nieuwe steden met drugsoverlast en de problemen nemen nog steeds toe.

Het NAD heeft als doel het behartigen van belangen van bewoners van wijken waarin de leefbaarheid wordt aangetast door overlast van drugscriminaliteit en het daarmee gepaard gaande geweld. Hierbij staat het vergroten van de veiligheid en leefbaarheid van woonwijken en het beëindigen van overlast centraal. In Gouda ontmoette ik een van de boegbeelden van het NAD, Alice Rejhons en ik was zo geschokt door alle verhalen over steden die een voorziening door de strot geduwd kregen dat ik besloten heb mijn tijd en juridische kennis in te zetten voor hulp aan getroffen steden. In Gouda maakte ik ook kennis met Nelleke, wier verhaal mij kippenviel bezorgde.

Als jong gezin woonden ze in Rotterdam op een etage in een gezellige, gemêleerde buurt waar veel mensen elkaar kenden. Ze leefden veilig en tevreden, totdat er een paar huizen verderop een methadonverstrekking kwam, behorende tot het drugsverslaafdenopvanghuis van de Bouwmanstichting.

Eerst was het nog vrij rustig, maar gaandeweg werd het drukker. Soms werd iemand erg boos en eiste bij de apotheek, drie deuren verderop, schone spuiten, zoniet dan vloog al snel een stoeptegel door de ruit. Daarna werd nage-trapt tegen geparkeerde auto's en koplampen kapot schoppen ontlaadt blijkbaar enorm. De buurtbewoners bleven achter met de rotzooi en het bellen naar de verzekeraar. Toen kwam het eerste drugspan, schuin tegenover het methadoncentrum. De dealers wilden hun grip op klanten niet verliezen, het werd steeds drukker en er werden andere panden geopend. 's Ochtends om 5 uur zaten de junks al op de stoep te wachten en totdat ze hun shot hadden bracht alcohol ze enige troost. Vaak haalden ze het eind van de straat niet meer en lagen in een portiek te trippen en de bewoners moesten over hen heen stappen op weg naar school of werk. Uiteindelijk werd het een 24-uurs economie en was er dag en nacht aan- en afvoer.

Natuurlijk werd er regelmatig ingebroken en ingeslopen. Ondertussen speelden de kinderen niet meer buiten, dat kon niet meer omdat klanten even afgewerkt werden in de portiek. De ouders wilden ook niet dat hun kinderen getuige zouden zijn van een inbraak op klaarlichte dag, helingactiviteiten, straatdealen, of iemand die te stoned was om een wc te zoeken en zijn behoefte midden op straat deed.

Ook de 70-jarige buurvrouw van links beneden kwam niet meer buiten omdat ze twee keer vlak voor haar huis tegen de grond was geslagen en haar tas werd weggerukt. Gelukkig haalden de buurtjes haar boodschappen en ze was heel blij toen er een plek in het verzorgingshuis kwam. Inmiddels hadden al heel wat portiekwoningen alarminstallaties en rolluiken om zichzelf te beschermen. De woonomgeving en het woongenot werd zo aangetast en de bewoners werden dag in dag uit zo geconfronteerd met ellende dat men gedwongen werd te verhuizen. Het gezin belandde opgelucht in Gouda en leefde nog lang en gelukkig denkt u. Niets van dit alles, toen men nog druk doende was het huis op te knappen kwam het gemeentebestuur in een rustige en kindvriende-

lijke wijk met hetzelfde concept waarvoor ze uit Rotterdam waren gevlucht. Weer geen kinderen die buiten kunnen spelen met vriendjes en vriendinnetjes, of zelfstandig boodschappen kunnen halen in de buurt. Toen wij uit Rotterdam vertrokken, vertrokken wij uit Rotterdam. Het zal toch niet zo zijn dat dit gezin hetzelfde over Gouda zal zeggen. Waarom zijn bestuurders zo verbaasd als jonge hardwerkende gezinnen Nederland de rug toe keren? De getroffen wijken, aangesloten bij het NAD, begrijpen dit wel!

Door bezuinigingen in de jaren 70 en 80 en de wijziging van de wet BOPZ (Bijzondere Opnemingen In Psychiatrische Ziekenhuizen) en de gemeenschapgerichtheid (vermaatschappelijking van de zorg) zijn mensen met chronisch meervoudige psychiatrische stoornissen zichtbaarder aanwezig in de samenleving. Het belang van de autonomie van de patiënt staat daarbij hoog in het vaandel en in de praktijk is het dan ook zo dat de patiënt elke werkelijk effectieve behandeling weigert of voortijdig afsluit. Wij menen dan ook dat de wet BOPZ dringend aan vervanging toe is, omdat deze een te eenzijdige nadruk legt op de zelfbeschikking en autonomie van de patiënt.

Met elkaar moeten we onder ogen durven zien dat de hulpverlening faalt en ernstig gestoorde patiënten die een gevaar voor zichzelf en de woonomgeving zijn meer gebaat zijn bij een opname in een psychiatrische instelling. Deze zijn helaas de laatste jaren verkocht aan projectontwikkelaars en woningbouw komt veelal hiervoor in de plaats.

Als in een woonwijk een voorziening voor verslaafden geplaatst moet worden, wordt in negen van de tien gevallen s' morgens een besluit genomen door het College van B&W en ligt s' middags, per koerier bezorgd, een brief bij de bewoners in de brievenbus dat het besluit is genomen. Ook wordt dan net gedaan of het een vaststaand feit is. De schok bij de bewoners is groot en als gevolg van de overval zetten de burgers de hakken in het zand en het vertrouwen in de bestuurders daalt tot het nulpunt.

Buurtbewoners worden door de overheid beschuldigd van asociaal gedrag en hun zorgen worden afgedaan als typisch 'Nimby gedrag'. Door burgers als Nimby's te bestempelen, creëert de lokale overheid een excuus om niet serieus de overlast en vestigingsproblematiek samen onder ogen te hoeven zien. De

overheid schiet zelf vaak tekort in dat proces en dan is de 'focus verleggen' een makkelijke uitweg.

Elke keer als ik contact heb met wijkbewoners om hen te helpen zoeken naar contact met de bestuurders en als dat niet lukt naar protestacties en als dat niet lukt naar juridische argumenten, vraag ik me af: "Waarom kiest de overheid deze weg." Het is namelijk veel slimmer in het hele proces de verbetering van communicatie met de burger een hoofdrol te laten spelen, waarbij de overvaltechniek volstrekt is uitgebannen.

In het kader van de Waarden en Normen discussie is het van belang dat niet alleen met de vinger naar de burger wordt gewezen hoe verwacht wordt dat zij handelt, maar is de 'voorbeeldfunctie' van de overheid in deze van essentieel belang. De besluitvorming dient in alle opzichten een heldere procedure te zijn richting alle belanghebbenden. Een protocol, waarin zorgvuldig en behoorlijk handelen moet worden gewaarborgd, waarbij de burger gezien moet worden: ALS VERTREKPUNT in het communicatie proces. Taken en verplichtingen moeten duidelijk omschreven zijn, zoals onder andere de politietaak.

Richtlijnen, meetmethodes over 'wat is overlast' en 'wanneer overschrijdt dit het toelaatbare' is belangrijk. Binnen dit protocol moet een communicatieverplichting zijn opgenomen, waarbij burgers vanaf het begin van het proces, van vestiging tot na de realisatie, worden betrokken (startpunt van het proces, een haalbaarheidsonderzoek). Tevens is een goede meldingsregistratie door de politie van groot belang. In de praktijk blijkt namelijk dat meldingen (als deze al mogelijk zijn) niet adequaat worden geregistreerd, zodat het statistisch lijkt alsof alles in goede banen wordt geleid en er niets bijzonders te constateren valt, maar in de werkelijkheid een volledig vertekend beeld geeft.

In een ANP bericht van 21 december jongstleden werd melding gemaakt dat driekwart van de GGZ instellingen zegt dat medepatiënten, omwonenden en personeel overlast ondervindt van cliënten die drugs gebruiken op het terrein. De verslaafden trekken drugshandelaren aan die op of bij het terrein hun werk doen. De instellingen spreken van een groeiend probleem en willen betere

samenwerking met de politie, zodat drugsdealers beter op afstand worden gehouden. De instellingen geven zelf nu eindelijk de overlast toe. Onze ervaring leert dat gemeenten de overlast stug blijven ontkennen.

In het kader van de gehele problematiek zou je kunnen zeggen: "Investeer in de voorkant en je krijgt minder problemen aan de achterkant. Als je de voorwas goed doet, kan de hoofdwas op lagere temperaturen draaien." Je voorkomt dat het kookpunt bereikt wordt en daarmee komen er misschien ook wel minder beroepsprocedures. Burgers hebben er niets aan als het proces onomkeerbaar is en achteraf wordt toegegeven dat de communicatie onvoldoende is geweest.

De vorige spreekster is uitgebreid ingegaan op deze bestemming. Toch wil ik graag toevoegen dat het serieus nemen van controversiële voorzieningen een kans is voor bestuurders om te laten zien dat het hen ernst is met het afwegen van belangen, aangaan van de dialoog en het nemen van verantwoordelijkheid. Duidelijke regels of voorschriften ten aanzien van locatiekeuze van voorzieningen zijn een must.

- Een VER (Veiligheid Effect Rapportage) moet een wettelijk verplicht instrument worden dat op een goede, correcte en onafhankelijke manier wordt uitgevoerd in samenhang met een leefbaarheidonderzoek. Hieraan moet een vervolgtraject gekoppeld worden, met evaluaties, verplicht uitvoeren van wettelijke richtlijnen uit de VER en sancties bij het niet nakomen van verplichtingen.
- Er moet worden nagegaan of de meest wenselijke locatie wordt gekozen, die voldoet aan bepaalde criteria, bijvoorbeeld spreiding in de gemeente (afstand tot scholen, speelplaatsen, sportparken), en randvoorwaarden en veiligheidseisen, zoals onder meer vastgelegd in de AHOJ-G criteria bij vestiging van coffeeshops.
- Dit om ook kwetsbare groepen zoals jongeren, gehandicapten en senioren te beschermen.
- Buurten die al veel 'overlastgevoelige' voorzieningen hebben ontzien.
- Buurtonderzoek naar veranderde leefbaarheid en veiligheid (nulmeting).

- Inzichtelijk maken waarom voor een bepaalde locatie is gekozen en/of andere locaties niet geschikt zijn.
- Voorzieningen niet sluipenderwijs uitbreiden zonder communicatie met de omgeving.
- Geen nieuwe activiteiten, zoals methadonverstrekking, alcohol- en drugsverslaafden met al dan niet psychische problemen plompverloren bij elkaar plaatsen.

Met elkaar moeten we constateren dat er nog veel te doen is op het gebied van zorgvuldigheid bij het plaatsen van voorzieningen. Ik meen te kunnen stellen dat het tijd wordt dat de lokale overheid opstaat en zijn verantwoordelijkheid neemt ten aanzien van hetgeen waarvoor men is gekozen.

Hardwerkende burgers te laten wonen en werken in een veilige omgeving en hen niet weg te jagen uit het gebied waar men met veel liefde voor de wijk zijn bestaan heeft opgebouwd. Er zullen duidelijke keuzes gemaakt moeten worden, waarbij het uit den boze is dat hele woonwijken geofferd worden aan drugsoverlast, criminaliteit, asociaal gedrag en wat al niet meer.

Bestuurders in dienst van uw plaatselijke bevolking, laten we vandaag met elkaar afspreken een eind te maken aan onleefbare en onveilige woonwijken waar bewoners steeds vaker in het nauw worden gedreven door criminaliteit voortvloeiend uit de drugscene.

Voor de forumdiscussie wordt de volgende stelling geformuleerd:
"De overheid neemt meldingen van overlast niet serieus".

Forumdiscussie

Het forum wordt gevormd door: Jurgen van der Heijden, Corrie Gerritsen, Ellen Wesselingh en Fred Teeven, lid van de Tweede Kamer namens de VVD.

De discussie vindt plaats aan de hand van stellingen die zijn opgesteld naar aanleiding van de inbreng in het eerste deel van het symposium.

Stelling 1: Overlastgevoelige voorzieningen verminderen overlast in de buurt

Fred Teeven heeft als standpunt: nooit een opvangpunt voor verslaafden in een woonwijk. Hij is voor het apart houden van deze voorzieningen. Zijn standpunt wordt door de zaal enthousiast begroet, maar er zijn ook tegen geluiden. Als er een goede plek te vinden is buiten een woonwijk is er ook geen probleem, maar als dat niet lukt, zal toch een oplossing moeten worden gevonden. Verder wordt genoemd dat ook onderscheid zou moeten worden gemaakt tussen de stad en een dorp.

Fred Teeven vindt dat de overheid keuzes moet maken, soms ook pijnlijke keuzes. Landelijk wordt de discussie over dit onderwerp wel gevoerd, maar er is afstand tot de lokale politiek. Volgens hem is er geen verschil tussen een grote stad en een dorp als het gaat om bezorgde bewoners. Zij zijn in beide situaties gelijk.

Ook wordt opgemerkt dat goed gekeken zou moeten worden naar een mogelijke aanpassing van de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ), zodat ook verslaafden hieronder vallen. De overheid heeft de verslaafden erbuiten gelaten waardoor psychiaters dit als vluchtweg kunnen gebruiken. Zij gebruiken dit als argument om verslaafden niet gedwongen op te nemen.

Ook wordt een positief voorbeeld ingebracht. In Amsterdam West was een gebruikersruimte ingericht die goed functioneerde. Uiteindelijk is deze buurt heel erg in opmars geraakt en is het gebruik in de wijk heel erg gedaald.

Stelling 2: **De overheid neemt meldingen van overlast niet serieus**

Ellen Wesselingh is het eens met de stelling. In Den Haag bleek uit een evaluatie dat de criminaliteit was gedaald, maar dit gold voor de hele stad.

Maar als je kijkt naar de cijfers van de buurt waarin de gebruikersruimte is gevestigd, blijkt dat de criminaliteit daar veel minder was gedaald dan elders. Deze daling heeft vermoedelijk ook te maken met het feit dat de politie meer bevoegdheden heeft gekregen die preventief werkten. Het is daarom moeilijk te achterhalen waar de daling nu echt uit voortkomt.

Vanuit de zaal komt een heel ander voorbeeld. Bewoners hadden voortdurend discussie met de overheid over wat overlast was. De bewoners hebben daarop een logboek bijgehouden met de incidenten die werden gemeld.

De politie deed hetzelfde. Na twee weken werden de resultaten naast elkaar gelegd en toen bleek dat de bewoners 75 meldingen hadden geregistreerd en de politie 150. Sindsdien is er veel meer vertrouwen en beter contact. Ook in de stationsbuurt van Breda is de situatie verbeterd sinds de lijnen met de politie en de overheid korter zijn. Het effect is wel dat andere wijken meer last hebben gekregen.

Ook wordt opgemerkt dat de cijfers nogal uiteenlopen omdat sommige meldingen, zoals over alcoholgebruik, niet worden gerelateerd aan drugs.

Hier ligt dan ook een taak voor de burger om bij meldingen structuur aan te brengen en de meldingen te laten registreren.

Fred Teeven vindt de stelling te generalistisch en vindt dat er wel degelijk op meldingen wordt gereageerd en dat meldingen serieus worden genomen. Dit geldt zeker ook voor de diensten die te maken hebben met slecht beleid op dit terrein. De overheid moet daarom goed nadenken bij het maken van beleid en bedenken hoeveel ellende ze aan het einde wil opvegen. Fred Teeven pleit er dan ook voor dat de landelijke politiek de gemeenten meer handvaten geeft. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een kaderwet die gemeenten meer ruimte geeft. Vanuit de zaal wordt opgemerkt dat de overheid vooral de angst voor de overlast niet serieus neemt. Veel mensen durven bovendien uit angst niets te melden.

Middels een brief wordt door een bewoner uit Alblasserdam ingebracht dat ook gekeken zou moeten worden naar de kosten van overlast voor de bewoners. Als de politie niets meer doet, rest alleen nog de mogelijkheid te verhuizen, maar wie betaalt dat?

Stelling 3: Ambtenaren bepalen uiteindelijk toch hoe er gewerkt wordt.

Een aanwezige ambtenaar is het niet eens met de stelling. Volgens hem is het het College van Burgemeester en Wethouders dat de beslissingen neemt. Een aanwezig Statenlid brengt in dat het vooral ook schort aan communicatie tussen bijvoorbeeld justitie en ambtenaren. De politiek is weliswaar van goede wil, maar kan nog veel meer doen.

In Gouda heeft de gemeente gezegd niets te kunnen doen toen een woningbouwcorporatie een pand aankocht met als doel er verslaafden in op te vangen. Zolang het past binnen het bestemmingsplan mag dat volgens de gemeente. Ondertussen hebben bewoners via een procedure bij de Raad van State aangetoond dat het niet binnen het bestemmingsplan paste. De gemeente heeft nu besloten het bestemmingsplan aan te passen, waarmee de burger alsnog buiten schot wordt geplaatst.

Het enige wat de burger lijkt te kunnen doen is zich juridisch verdedigen, maar dit kost veel geld. In dit opzicht wordt de burger in vergelijking met de overheid achtergesteld. Gevraagd wordt of de overheid de burgers daarin niet tegemoet kan komen. Fred Teeven is geen voorstander van subsidiëring van individuele burgers. Hij denkt dat een oplossing zou moeten worden gezocht in een andere richting, bijvoorbeeld door gemeenten de mogelijkheid te ontnemen gebruik te maken van artikel 19 uit de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO).

Ook Corrie Gerritsen ziet mogelijkheden in deze richting, bijvoorbeeld om artikel 19-procedures niet meer in behandeling te laten nemen door de provincie als de bestemmingsplannen te oud zijn.

Fred Teeven roept het NAD op met een voorstel te komen richting landelijke overheid. Het NAD meldt dat zij dit ook al eerder hebben aangekaart en dat

ook de ombudsman inmiddels bezig is met een brief richting Tweede Kamer. Vooralsnog heeft dit weinig resultaat gehad. Volgens het aanwezige Statenlid zou er ook een voorstel bij de Eerste Kamer liggen die het provincies mogelijk moet maken beslissingen te nemen als plannen te lang op lokaal niveau blijven liggen. Dat zou burgers dan de mogelijkheid geven naar de provincie te stappen.

Terugkomend op het voorbeeld in Gouda wordt opgemerkt dat de invloed van de gezondheidszorg enorm is en zij de morele vragen in feite bij de ambtenaar neerlegt. De politiek zou dan ook meer duidelijkheid moeten scheppen over de vraag wanneer een verslaafde wel of niet op straat zou mogen blijven.

Een bewoner uit Heerlen roept Fred Teeven op zich probleemeigenaar te maken van dit onderwerp, omdat de burgers tussen het pingpongen van

Den Haag en de lokale politiek zitten. Zij krijgen het lokaal niet opgelost, en kunnen financieel geen gelijkwaardige strijd voeren met de gemeente. Als voorbeeld wordt genoemd Heerlen, waar de wethouder feitelijk een blanco cheque kreeg voor de juridische strijd, terwijl een financiële bijdrage aan de bewoners werd afgewezen.

Fred Teeven is bereid zich probleemeigenaar te maken, maar wil de aanpassing van de artikel-19-procedure graag doorverwijzen naar het juiste adres. Tegelijk geeft hij aan voor welke keuzes de politiek staat: verspreiding van drugs tegengaan en daarmee de overlast, of zorgen dat verslaafden in een afkicktraject terechtkomen. In het eerste geval is

Angela Lolis (Haarlems Actiecomité tegen Drugsoverlast)

de kans op nog meer overlast aanwezig omdat verslaafden en dealers worden opgejaagd. In het tweede geval moet je ex-verslaafden na een traject van 18 maanden ook een huis en het liefst een baan bieden, terwijl er dan nog steeds kans is op terugval.

Het valt Jurgen van der Heijden op dat veel wordt gesproken over de lijn tussen de burger en Den Haag. Dit is ook geen eenvoudige weg. Hij denkt dat er misschien mogelijkheden zijn voor het NAD een heel andere weg te bewandelen, namelijk die via de burgerlijke rechter. Dit is zeker de moeite waard als het gaat om een situatie zoals in Gouda, waarbij het feitelijk een kwestie wordt van de ene particulier tegen de andere. Aan de andere kant is het te overwegen burgerinitiatieven niet alleen via de juridische weg te laten lopen. Hij wijst in dit opzicht op het voorbeeld van de Indische buurt in Amsterdam waarbij de buurt is verbeterd doordat bewoners zelf aan de slag zijn gegaan. Ze gingen zelf op de stoep posten en ruimden zelf op. Dit heeft de buurt veel energie opgeleverd, terwijl een juridische strijd vaak veel energie kost.

Ook wordt nog een andere manier ingebracht waarmee bewoners sneller effect zouden kunnen hebben. Bijvoorbeeld door lid te worden van een politieke partij of zelf in het bestuur van een partij plaats te nemen. Op deze manier is sneller invloed te krijgen.

Stelling 4: De overheid moet zijn eigen macht beperken en weer voorbeeld voor de burger worden.

Ellen Wesselingh is het hier helemaal mee eens en vraagt zich af waarom de burger zich aan de regels zou moeten houden als de overheid het zelf ook niet doet. Jan der Tas van Stichting Drugsbeleid wijst erop dat het NAD ervoor moet waken niet een club te worden die de tegenstand tussen burger en overheid bevordert. Hij wil de VVD dan ook vragen juist een open en fundamentele discussie over het drugsbeleid aan te gaan. De stichting is er voorstander van de criminaliteit uit het drugsbeleid te halen door middel van legalisering.

Fred Teeven pakt de handschoen graag op, maar zegt er gelijk bij dat hij géén voorstander is van legalisering. Hij vindt dat de individuele vrijheid ophoudt waar deze die van een ander individu aantast. Maar de discussie wil hij zeker voeren. Vanuit de zaal wordt nog opgemerkt dat misschien moet worden gezocht naar wegen om het probleem meer gezamenlijk te laten worden en tot ieders probleem te maken, bijvoorbeeld door opvang van verslaafden bij toerbeurt in verschillende wijken. Ook wordt genoemd dat de problemen vooral het gevolg zijn van de manier waarop er maatschappelijk mee wordt omgegaan. De oorzaak zit niet letterlijk in het stofje zelf. Een aanwezige ouder van een drugsverslaafde vindt dit een domme opmerking omdat de stoffen wel degelijk invloed hebben op de hersenen. Een van de voordelen voor de verslaafde zelf is dat de drugs de gewetensfunctie uitschakelen. Dit vormt in feite de kern van het verslavingsprobleem. Deze vader pleit ervoor in de aanpak zoveel mogelijk verschillende aspecten tegelijk aan te pakken en breder te kijken dan alleen in de richting van ruimtelijke ordening. Iemand anders vraagt Fred Teeven ook het punt van de kinderen van verslaafden mee te nemen. Fred Teeven zegt dit toe en geeft aan dat op dit moment ook wordt gesproken over de wijziging van de regelgeving rondom pleegoudergezinnen.

Geconstateerd wordt dat er veel mis is, en er veel klachten zijn. Geopperd wordt dat het wellicht tijd is op een andere manier naar oplossingen te zoeken. Als voorbeeld wordt genoemd de notoire verslaafde fietsendief uit Groningen, die uiteindelijk op een zorgboerderij in Noord Groningen terecht is gekomen en het daar prima naar zijn zin heeft. Jurgen van der Heijden sluit zich hierbij aan en geeft nogmaals aan dat het interessant zou zijn te kijken naar het bewandelen van mogelijke wegen via de burgerrechter. Het uitgangspunt van de geopperde ongelijke behandeling van de bewoners zou hierbij een interessante insteek kunnen zijn.

vlnr: Loek Laarman, Hylke van Zwol (LSOVD), Cisca Joldersma (CDA)

De voorzitter nodigt de zaal uit een eindconclusie te formuleren. Fred Teeven waagt zich eraan. Hij stond van te voren kritisch tegenover het NAD, maar zijn aanwezigheid hier vandaag is hem goed bevallen. Hij wil het NAD in ieder geval meegeven dat overlast altijd dramatisch is en moet worden bestreden. Hier ligt een taak voor de rijksoverheid om kaders en wetgeving te scheppen die uitgangspunt zijn voor gemeenten. Fred Teeven biedt zichzelf of elke andere vertegenwoordiger aan om als contact richting Den Haag te fungeren.

Daarnaast vindt hij dat ook gemeentes moeten doen wat ze zeggen. Gemeentes moeten staan voor de mensen en niet voor hun eigen gewin. Het is niet de bedoeling heel veel mensen teleur te stellen om een paar mensen te helpen. Maar als drugsverslaafden tóch overlast geven, dan moeten ze worden afgezonderd en moet de situatie beheersbaar worden gemaakt. Het werk van het NAD is in dit opzicht nog lang niet klaar. Maar Fred Teeven gaat ondertussen zijn collega's in Den Haag wakker maken.

Fleur Woudstra, voorzitter van het NAD, sluit de dag af met dankzegging aan de aanwezigen. Duidelijk is geworden dat het NAD zowel een architect nodig heeft én een jurist. De subsidies zijn hiervoor echter niet toegankelijk, maar Jurgen van der Heijden heeft vandaag aangegeven eventueel bereid te zijn het NAD kosteloos van juridisch advies te voorzien. Het NAD moet vooral signaleren en drugsoverlast op de agenda zetten. Verder is er nog een aanzienlijke kloof te overbruggen tussen de rijksoverheid en de lokale overheid. Daarvoor geldt:

**De wijsheid ligt op straat:
beleidsmakers zouden daarom vooral
ook zelf op straat moeten komen kijken.**

Het Nationaal Actiecomité tegen Drugsoverlast (NAD) is een landelijk netwerk van bewoners- en actiegroepen. Het NAD stelt zich als doel de overlast van de drugsscène en de daarmee samenhangende criminaliteit uit onze woonwijken te bannen.

Het NAD behartigt de belangen van bewoners van wijken waarin de leefbaarheid wordt aangetast door overlast van drugscriminaliteit en het daarmee gepaard gaande geweld. Hierbij staat het vergroten van de veiligheid en leefbaarheid van woonwijken en het beëindigen van de overlast centraal. Bewonersorganisaties uit vele tientallen steden zijn betrokken en aangesloten bij het NAD. Activiteiten zijn:

- verschaffen van een landelijk beeld van drugsoverlast in stedelijke gebieden;
- uitwisseling van ervaringen rondom drugsoverlast;
- ondersteuning van bewonersinitiatieven en het voeren van acties;
- zorgen voor informatie ten dienste van actiegroepen en van de politiek;
- jurisprudentie verzamelen en toegankelijk maken via de NAD website www.drugsoverlast.nl ;
- jaarlijks kennis en ervaringen uitwisselen op een landelijk symposium.

Het NAD is landelijk vertegenwoordiger van vele overlastwijken in Nederland, en wil bereiken:

- dat overlast, criminaliteit en geweld in onze straten effectiever dan nu worden aangepakt;
- dat er met spoed wetten worden ingevoerd of gewijzigd om de uit de hand gelopen drugsoverlast in woonwijken te kunnen beëindigen;
- dat er een wettelijke verplichting voor gemeenten komt om verslaafden 24 uur per dag op te vangen. Zoveel mogelijk buiten woonwijken, tenzij die opvang kleinschalig is en er van tevoren draagvlak is verkregen onder de bewoners;
- dat er door de overheid vroegtijdig en serieus werk wordt gemaakt van medezeggenschap van bewoners, in het bijzonder waar het gaat om eventuele plaatsing van moeilijke voorzieningen in de eigen wijk;
- dat er een wettelijke verplichting komt tot het opstellen van een Veiligheids Effect Rapportage (VER), ruim voordat een eventuele voor-

ziening voor verslaafden wordt gerealiseerd;

- dat drugscriminelen en veroorzakers van overlast die weer terugvallen in hun oude patroon strenger worden aangepakt;
- dat er in elke stad een wijkgericht 24-uurs meldpunt komt, waar overlast -ook anoniem- gemeld kan worden. Daar moet binnen 48 uur aantoonbaar iets aan en mee worden gedaan;
- dat elke wijk zijn eigen vaste buurtagent of buurtregisseur krijgt. Deze moet zowel telefonisch als ook digitaal bereikbaar zijn en indien mogelijk snel contact opnemen met de melder.

“Gevecht om de Macht” is een uitgave van het Nationaal Actiecomité tegen Drugsoverlast.

Postbus 308, 5900 AH Venlo

tel . 050-589 23 20

mail: nad@home.nl

www.drugsoverlast.nl

Redactie: Henk Egberts, Fleur Woudstra, Henriette Emaar, Moniek Reckman

Met dank aan: Gerda van Dijk (www.galangroep.nl, Gerda.vanDijk@xs4all.nl) Jurgen van der Heijden (jhe@atosborne.nl), Driek van Wissen, Ellen Wesselingh (nad@home.nl),

Corrie Gerritsen (nad@home.nl), Loek Laarman

Foto's: Maurits Irizarri van Suchtelen (Symposium), Fleur Woudstra

Tekeningen: Jan Vosman

Ontwerp NAD-logo: Leonardprint@yahoo.com

Vormgeving: grafisch ontwerper André van Zwieten BNO

Drukwerk: Colorspace, Wijk bij Duurstede

Productie: Stichting Organisatiewinkel Moniek Reckman

tel: 0343 571021 mail: organisatiewinkel@planet.nl

© *Nationaal Actiecomité tegen Drugsoverlast, 2007*

**De wijsheid
ligt op straat:
beleidsmakers
zouden daarom vooral
ook zelf op straat
moeten komen kijken.**